

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 stycznia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił wysokość kapitału początkowego wnioskodawczyni E. A. na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 131906,17 złotych przy uwzględnieniu wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 99,51%. W uzasadnieniu wskazano ,ze kapitał początkowy zostanie ponownie przeliczony po przedłożeniu przez wnioskodawczynię zaświadczenia z Sadu Okręgowego w Łodzi z informacją od jakich podstaw były odprowadzone składki w okresie zatrudnienia w agencyjnym punkcie gastronomicznym jako agent baru kawowego. w okresie od dnia 15 września 1988 do 31 grudnia 1989 roku . Do decyzji załączono wyliczenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, w którym wskazano ,że wskaźnik został wyliczony z 10 kolejnych lat od roku 1989 do roku 1998/ decyzja z załącznikami w aktach ZUS/.

Decyzją z dnia 3 stycznia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawczyni od dnia 1 grudnia 2018 roku emeryturę na podstawie art. 24 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość emerytury została obliczona na podstawie art. 26 ustawy o FUS w oparciu o kwotę kapitału początkowego ustalonego decyzją z dnia 2 stycznia 2018 roku i zwaloryzowanego , na kwotę 4046,36 zł / decyzja w aktach ZUS/.

O. od powyższych decyzji w dniu 12 lutego 2018 roku złożyła wnioskodawczyni , podnosząc ,że zarówno emerytura jak i kapitał początkowy zostały zanizone./ odwołanie k- 3/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o ich oddalenie.W uzasadnieniu podniesiono ,że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyliczono z 10 kolejnych najkorzystniejszych lat tj. 1989-1998 w wysokości 99,15%. Do wyliczenia kapitału przyjęto wszystkie okresy przypadające przed 1 stycznia 1999 roku oraz wszystkie zarobki udokumentowane drukami (...). Zakład nie uwzględnił jedynie podstaw wymiaru składek za okres wykonywania przez wnioskodawczynię umowy agencyjnej na rzecz Sadu wojewódzkiego w Łodzi w okresie od 15 września 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku. Za ten okres przyjęto podstawę zerową bowiem wnioskodawczyni nie udokumentowała podstaw wymiaru składek/ odpowiedź na odwołanie k- 5-5odw/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawczyni E. A. urodziła się w dniu (...). W dniu 15 grudnia 2017 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie jej emerytury dołączając druki (...) ze wszystkich miejsc pracy / niesporne, dokumenty w aktach ZUS/.

W dniu 17 sierpnia 1988 roku między wnioskodawczynią a Sądem Wojewódzkim w Łodzi została zawarta umowa zlecenia, na mocy której wnioskodawczyni od 15 września 1988 roku zaczęła prowadzić Bar (...) mieszczący się w gmachu tego Sądu/ niesporne, umowa k- 29-37/. W dniu 21 sierpnia 2003 roku Sąd Okręgowy w Łodzi wydał wnioskodawczyni zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, w którym wskazał ,że wnioskodawczyni była zatrudniona jako agent baru kawowego w okresie od dnia 15 września 1988 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku. W zaświadczeniu wskazano ,że wnioskodawczyni jako agent baru kawowego podlegała ubezpieczeniu społecznemu na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 1975 roku o ubezpieczeniach społecznych osób wykonujących pracę w ramach umowy zlecenia lub umowy agencyjnej(Dz. U nr 45 z 1975 roku) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 roku(Dz. U nr 46 z 1975 roku) w sprawie wykonywania w/w ustawy. Składki na ubezpieczenie społeczne były na bieżąco naliczane i odprowadzane do ZUS/ zaświadczenie k- 28/. Za okres od dnia 15 września 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniom społecznym i były z tego tytułu odprowadzane składki do ZUS/niesporne/.

Przy minimalnej podstawie wymiaru składek odprowadzanych z tytułu umowy agencyjnej wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawczyni wzrósłby do wysokości 100,31% natomiast kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósłby 131 906,17 zł / hipotetyczne wyliczenie ZUS 125-130, niesporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy w tym opierając się na dokumentach załączonych do akt ubezpieczeniowych jak i załączonych z Sądu Okręgowego w Łodzi dotyczących prowadzeniu przez wnioskodawczynię jako agentkę baru kawowego przy Sądzie Wojewódzkim. Podnieść należy, że stan faktyczny w sprawie jest między stronami niesporny. Organ rentowy nie kwestionował okoliczności prowadzenia w okresie od 15.09.1988 roku do 31 grudnia 1989 roku Baru przez wnioskodawczynię ani też jej podlegania z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Wyrazem tego było przyjęcie do wyliczenia kapitału początkowego tego okresu jako okresu zatrudnienia. Spornym pozostawała okoliczność wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wobec braku dokumentów w tym zakresie. Organ przyjął w związku z powyższą wartość zerową składki z czym nie zgadzała się wnioskodawczyni podnosząc, że były one opłacane w wysokości zapewniającej podleganie ubezpieczeniu społecznemu.

Niesporne było wyliczenie hipotetyczne dokonane przez organ rentowy podstawy wymiaru kapitału początkowego jak i samej kwoty kapitału przy uwzględnieniu odprowadzenia składki w kwocie minimalnej czyli takiej, która nie wyłączała wnioskodawczyni z ubezpieczeń społecznych. Pełnomocnik wnioskodawczyni nie kwestionował prawidłowości wyliczonych przez organ rentowy hipotetycznie kwot.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie pozostawał problem prawny czy za okres od dnia 15 września 1988r roku do 31 grudnia 1989 roku można przyjąć do wyliczenia kapitału początkowego kwotę najniższej obowiązującej wówczas składki.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania są zasadne i podlegają uwzględnieniu.

Wskazać należy, że istota sporu w niniejszym postępowaniu sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy organ rentowy prawidłowo ustalił wysokość kapitału początkowego wnioskodawczyni, a co za tym idzie czy prawidłowo ustalono również wysokość należnej jej emerytury. W ocenie wnioskodawczyni ustalenia poczynione przez organ rentowy zaniżały zarówno wysokość kapitału początkowego jak i emerytury.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2018 r. , poz. 1270) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 i 2 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art.6,
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5,
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust.3 art.174 ww. ustawy, ustala się na zasadach określonych w art. 5, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 roku.

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia przy wyliczaniu kapitału początkowego ubezpieczonego. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego przekłada się bezpośrednio na wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego.

Wnioskodawczyni urodziła się w dniu (...), a zatem jej emerytura musiała zostać ustalona w oparciu o art.26 ww. ustawy. W myśl wskazanego artykułu emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Postępowanie w niniejszej sprawie sprowadziło się zatem do ustalenia czy możliwym jest przyjęcie do obliczenia kapitału początkowego oraz emerytury wnioskodawczyni wyższych wynagrodzeń niż przyjęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Spornym było czy zasadnie pominięto składki odprowadzone przez wnioskodawczynię z tytułu umowy jaka łączyła ją w okresie od 15 września 1988 roku do 31 grudnia 1989 roku. Organ rentowy pominął bowiem składki odprowadzone w tym okresie z uwagi na brak dokumentów od jakiej podstawy wymiaru były naliczone, nie kwestionując jednak, że w tym okresie wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniu społecznemu.

W spornym okresie tj. od dnia 15 września 1988 r. do dnia 31 grudnia 1989 r. kwestię umowy agencji regulowały:

- Ustawa o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia z dnia 19 grudnia 1975 r. (Dz.U. Nr 45, poz. 232, tj. z dnia 5 maja 1983 r. (Dz.U. Nr 31, poz. 146);
- rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia z dnia 31 grudnia 1975 r. (Dz.U. Nr 46, poz. 250),
- rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w sprawie trybu postępowania w zakresie ubezpieczenia społecznego osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia z dnia 14 lutego 1976 r. (Dz.U. Nr 6, poz. 33) .

Zgodnie z art. 1 ust. 1 wskazanej ustawy, obowiązkowe ubezpieczenie społeczne określone powyższą ustawą, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmowało osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, zawartej z jednostkami gospodarki uspołecznionej. Umową agencyjną była zaś, zgodnie z art. 1 ust. 2 wskazanej ustawy umowa, na podstawie której osoba ją zawierająca zobowiązywała się do wykonywania określonych czynności w imieniu jednostki gospodarki uspołecznionej lub na rzecz tej jednostki. Na podstawie przepisu art. 4 ustawy, obowiązek ubezpieczenia powstawał z dniem oznaczonym w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania,, a zgodnie z art. 5 ustawy z 1975 roku obowiązek ubezpieczenia ustawał z dniem rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. Mając powyższe na uwadze nie budzi wątpliwości Sądu, że w spornym okresie czasu wnioskodawczyni z tytułu zawartej umowy z Sądem Wojewódzkim podlegała ubezpieczeniom społecznym. Okoliczności tej nie kwestionuje organ rentowy, potwierdzają to również dokumenty złożone przez stronę w toku procesu.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy, Składkę na ubezpieczenie opłacała w odpowiednich częściach jednostka gospodarki uspołecznionej', która zawarła umowę, i ubezpieczony, przy czym składka opłaca na była za każdy miesiąc istnienia ubezpieczenia (art. 26 ust. 1 ustawy). Zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia 1976, jednostka gospodarki uspołecznionej pobierała od ubezpieczonych należną od nich część składki na ubezpieczenie oraz rozliczała z oddziałem ZUS należne składki i zasiłki wypłacone ubezpieczonym. Szczegółowo kwestie ustalenia podstaw wymiary składek, wysokości

składki itp. regulowało rozporządzenie 1975. Zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w sprawie trybu postępowania w zakresie ubezpieczenia społecznego osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia z dnia 14 lutego 1976 r. jest możliwe ustalenie, także w braku wskazania dokładnych podstaw wymiaru odprowadzania składek, w jakich przedziałach zamykała się po roku podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie odprowadzanych zgodnie z wyżej wskazaną ustawą. Podstawa to bowiem mogła być:

1. niższa, niż sześciokrotna kwota najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej,
2. nie niższa od sześciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej, ale nie wyższa, niż 120 tys. złotych,
3. wyższa od 120 tys. zł. (§10 ust. 1 powyższego rozporządzenia 1976).

W przypadku podstawy wymiaru składki nie niższej od sześciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej, ale nie wyższej, niż 120 tys. złotych jgu poprzestawała na tym ustaleniu, w przypadku jednak podstawy wymiaru składek niższej, niż sześciokrotna kwota najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia 1976, jednostka gospodarki uspołecznionej zwracała ubezpieczonemu opłaconą przez niego część składki na ubezpieczenie, pomniejszoną o wypłacone w tym okresie zasiłki chorobowe, macierzyńskie, porodowe i rodzinne (zgodnie z § 11 pkt 1 rozporządzenia 1976, ZUS robił to samo co do części składki uiszczonej przez jgu zwrotnie do jgu). W takiej sytuacji okres ten w ogóle nie był traktowany jako okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu. W przypadku zaś podstawy wymiaru składki wyższej od 120 tys. zł. (§10 ust. 1 powyższego rozporządzenia 1976), zgodnie z § 10 ust. 3 (i odpowiednio co do ZUS zgodnie z § 11 pkt 2) rozporządzenia 1976, jednostka gospodarki uspołecznionej zwracała ubezpieczonemu opłaconą przez niego część składki od nadwyżki ponad kwotę 120 tys. złotych.

Zasadnie podnosiła zatem wnioskodawczyni, że nawet w przypadku braku wskazania wyraźnej kwoty podstawy wymiaru składki ubezpieczeniowej w dokumentacji ubezpieczeniowej, jest możliwe, w przypadku, gdy nie dokonywano zwrotu całości części składki odprowadzanej przez ubezpieczoną na jej rzecz (§ 10 ust. 2 rozporządzenia 1976), przyjęcie, iż podstawa owej składki nie była niższa niż 6-krotności najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej i przyjęcie tej wartości za sporny okres jako podstawy do wyliczenia przeciętnej podstawy wymiaru składek z analizowanego w niniejszej sprawie przez ZUS okresu na potrzeby ustalenia kapitału początkowego. Jeżeli bowiem organ rentowy nie kwestionuje, że w spornym okresie wnioskodawczyni z tytułu zawartej umowy z Sądem Wojewódzkim podlegała ubezpieczeniu społecznemu to podstawa wymiaru składki na to ubezpieczenie nie mogła być niższa od sześciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej, ale nie wyższa, niż 120 tys. złotych. W ocenie sądu brak jest dowodów w sprawie potwierdzających uiszczenie przez wnioskodawczynię składek na ubezpieczenie społeczne od podstawy wymiaru wyższej od sześciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej. Nie można natomiast przyjąć z uwagi na niesporną okoliczność podlegania w spornym okresie ubezpieczeniu społecznemu, że podstawa wymiaru składki była niższa od sześciokrotności kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej. W związku z powyższym organ rentowy powinien doliczyć do kapitału początkowego za rok 1989 składki odprowadzone przez wnioskodawczynię z tytułu zawartej umowy z Sądem Wojewódzkim w Łodzi przyjmując podstawę wymiaru składek w wysokości sześciokrotności kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce uspołecznionej. Przy przyjęciu powyższego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 100,31% natomiast kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku powinien wynosić 132 829,95 zł. Z uwzględnieniem powyższego powinna zostać przeliczona emerytura wnioskodawczyni.

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 8 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 583/12 (LEX nr 1264361) wskazał, że istnieje możliwość przyjęcia, jako niebudzącej wątpliwości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne osoby zatrudnionej na podstawie umowy agencyjnej, podstawy wymiaru odpowiadającej za dany rok kalendarzowy sześciokrotności kwoty najniższego wynagrodzenia miesięcznego w

gospodarce uspołecznionej. Sąd orzekający w pełni podziela zaprezentowany powyżej pogląd oraz rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku.

Mając powyższe na uwadze Sąd zmienił zaskarżone decyzje jak w sentencji wyroku.

Ponieważ wnioskodawczyni reprezentowana w sprawie przez adwokata wygrała sprawę, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2015 r poz. 1800 ze zm.) Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 180 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.